

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จากความเป็นมาของปัญหา หลักการและเหตุผล และวัตถุประสงค์ของการศึกษา รวมถึงการทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้ได้ข้อสรุป ที่ใช้ในการศึกษาและระเบียบวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. ตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 470 บริษัท (ข้อมูล ณ 29 พฤศจิกายน 2550) ศึกษาข้อมูลระหว่าง ปี พ.ศ. 2540 – 2549 โดยพิจารณาข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56 - 1) ของบริษัท โดยใช้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี จำนวน 15 ข้อ ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2544 มาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน โดยมีรายละเอียดในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. การศึกษาในคั้งนี้เลือกสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยสุ่มตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 3 กลุ่มอุตสาหกรรม จาก 8 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มเทคโนโลยี

สำหรับเหตุผลที่เลือกศึกษาการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีภาระหน้าที่ในฐานะผู้ผลิตสินค้าที่ผู้บริโภคนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค ผู้วิจัยเห็นว่าบริษัทในกลุ่มดังกล่าวจะต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

กลุ่มธุรกิจการเงิน เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า จากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 กลุ่มธุรกิจการเงินเป็นกลุ่มธุรกิจที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงน่าจะเป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญในเรื่องการการกำกับดูแลกิจการ พร้อมทั้งกลุ่มธุรกิจการเงินยังมีหน่วยงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานกำกับดูแลอีกหน่วยงานหนึ่ง ทำให้ธุรกิจการเงินเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา

ในส่วนของกลุ่มเทคโนโลยี เนื่องจากเป็นอีกกลุ่มอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจประเภทอื่น ๆ ในเรื่องของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินธุรกิจ จึงเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีของกลุ่มดังกล่าว

2. จากนั้นคัดเลือกบริษัทที่จะเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกจะต้องเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 มีรอบระยะเวลาดำเนินการไม่น้อยกว่า 10 ปีและมีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 101 บริษัท ทำให้ผู้วิจัยมีตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ 1,010 ตัวอย่าง ดังแสดงรายการในตารางที่ 3 - 1

ตารางที่ 3 - 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	ประชากร (ณ 29 พฤศจิกายน 2550)	กลุ่มตัวอย่างแต่ละปี พ.ศ. 2540-2549	รวมข้อมูล 10 ปี
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	43	39	390
กลุ่มธุรกิจการเงิน	64	43	430
กลุ่มเทคโนโลยี	36	19	190
รวมข้อมูล	143	101	1,010

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลในระบบฐานข้อมูล SET SMART ซึ่งพิจารณาจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56 - 1) ของบริษัทจาก 3 กลุ่มอุตสาหกรรม จำนวน 101 บริษัท โดยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2549 เป็นเวลา 10 ปี จากนั้นนำแบบประเมินการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาเก็บข้อมูลตามหลักเกณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะของบริษัทที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะมีผลต่อแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ ขนาดของบริษัท และประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้

1.1 ขนาดของบริษัท โดยแบ่งตามขนาดของสินทรัพย์รวมของบริษัทที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 101 บริษัท โดยผู้วิจัยพิจารณารายชื่อของบริษัทจากสินทรัพย์รวมและแบ่งขนาดบริษัทจากค่ามัธยฐาน ดังนี้

1.1.1 บริษัทที่มียอดสินทรัพย์รวมต่ำกว่าค่ามัธยฐานจะกำหนดเป็นบริษัทขนาดเล็ก

1.1.2 บริษัทที่มียอดสินทรัพย์รวมสูงกว่าค่ามัธยฐานจะกำหนดเป็นบริษัทขนาดใหญ่

1.2 ประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรม แบ่งกลุ่มของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 3 กลุ่มคือ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มเทคโนโลยี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การประเมินการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยวัดเป็นคะแนนจากแบบประเมินการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งแบบประเมินดังกล่าวผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี จำนวน 15 ข้อ ที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ.2544 แบบประเมินดังกล่าว มีหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยรวมทั้งหมด 23 รายการ (23 คะแนน) โดยผู้วิจัยให้คะแนนการปฏิบัติข้อละ 1 คะแนน ดังต่อไปนี้

2.1 มีการจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการเป็นลายลักษณ์อักษร (1 ข้อ)

2.2 อธิบายถึงสิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น (1 ข้อ)

2.3 อธิบายถึงสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ นอกเหนือจากผู้ถือหุ้น (1 ข้อ)

2.4 มีการเปิดเผยเกี่ยวกับการจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้น (1 ข้อ)

2.5 แสดงถึงภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (2 ข้อ)

2.6 รายการที่อาจเกิดความขัดแย้งของผลประโยชน์ได้รับการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบคอบ (1 ข้อ)

2.7 จัดทำแนวทางเกี่ยวกับจริยธรรมหรือจรรยาบรรณเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและปฏิบัติตาม พร้อมติดตามผลการปฏิบัติ (2 ข้อ)

2.8 มีการถ่วงดุลอำนาจของกรรมการบริษัทอย่างชัดเจนโดยมีการกำหนดคณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมด (1 ข้อ)

- 2.9 กำหนดการรวมหรือแยกตำแหน่งอย่างชัดเจน (1 ข้อ)
- 2.10 อธิบายถึงการกำหนดการจ่ายค่าตอบแทนของกรรมการบริษัท (3 ข้อ)
- 2.11 แสดงรายงานเกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการ (2 ข้อ)
- 2.12 จัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ (2 ข้อ)
- 2.13 มีระบบการควบคุมและการตรวจสอบภายใน (3 ข้อ)
- 2.14 มีการทำรายงานอธิบายถึงความรับผิดชอบของคณะกรรมการในการจัดทำรายงานทางการเงิน (1 ข้อ)
- 2.15 มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบงานผู้ลงทุนสัมพันธ์เพื่อสื่อสารกับผู้ลงทุนสถาบัน ผู้ถือหุ้น นักวิเคราะห์และภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (1 ข้อ)

หลังจากนั้นนำแบบประเมินการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี(ภาคผนวก) มาตรวจสอบการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยใช้แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56 - 1) ของบริษัทเป็นข้อมูลในการประเมิน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้ว จะตรวจสอบความถูกต้องและนำข้อมูลแบบประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีจาก ภาคผนวก มาให้คะแนนในการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการ เพื่อเข้าสู่กระบวนการประมวลผล ในการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายลักษณะของตัวอย่างที่ศึกษาซึ่ง แสดงด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย คะแนนสูงสุด และคะแนนต่ำสุดของแต่ละบริษัท ได้รับของแต่ละปี และ แสดงข้อมูลค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2549 โดยอธิบายในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำแนกตามขนาดของบริษัท แบ่งเป็น บริษัทขนาดใหญ่และบริษัทขนาดเล็ก และจำแนกตามประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรม จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มเทคโนโลยี จากนั้นนำข้อมูลค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยดังกล่าวมาจัดทำกราฟแสดงแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยแสดงในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พร้อมทั้งจัดทำกราฟแสดงแนวโน้มเปรียบเทียบตามขนาดของบริษัท และ กราฟแสดงแนวโน้มเปรียบเทียบตามประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรม

2. ในการสรุปผลการศึกษาและทดสอบสมมติฐานดังกล่าวผู้วิจัยใช้สถิติทดสอบ เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ระหว่างบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทขนาดเล็ก ซึ่งพิจารณาค่านัยสำคัญ (Sig.(2-tailed)/2) นำไปเปรียบเทียบกับระดับนัยสำคัญที่กำหนด ถ้าค่าที่ได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด แสดงว่ายอมรับสมมติฐานดังกล่าว คือ บริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก

ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับประเภทของอุตสาหกรรม ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาและทดสอบสมมติฐานดังกล่าวโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) ทำการตรวจสอบค่าสถิติทดสอบ F และพิจารณาค่านัยสำคัญ นำไปเปรียบเทียบกับระดับนัยสำคัญที่กำหนด ถ้าค่าที่ได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดแสดงว่ายอมรับสมมติฐานดังกล่าว คือ กลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันมีแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีแตกต่างกัน

ตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการคำนวณหาค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการของแต่ละบริษัท จำนวน 10 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 – 2549 เพื่อหาแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดังนี้

$$CGRS = \frac{\sum \Delta CGS}{n}$$

โดยกำหนดให้

CGRS = ค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ΔCGS = การเปลี่ยนแปลงของค่าคะแนนในปีที่ $t -$ ปีที่ $t-1$

n = จำนวนปี

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลต่างระหว่างค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent-Sample t-Test) เป็นเทคนิคทางสถิติเพื่อทดสอบว่าบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมากกว่า บริษัทขนาดเล็ก จากสมมติฐานที่ 1

H1: บริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก

246123

๑
337.642
๐๕๕๒๗

สามารถเขียนในรูปของสมมติฐานทางสถิติ ได้ดังนี้

$$H_0: CGRS_L \leq CGRS_S$$

$$H_1: CGRS_L > CGRS_S$$

โดยที่

$CGRS_L$ = ค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี
ของบริษัทยขนาดใหญ่

$CGRS_S$ = ค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี
ของบริษัทยขนาดเล็ก

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม จะใช้สถิติทดสอบความแปรปรวน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อทดสอบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันมีแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานที่ 2

H2: กลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันมีแนวโน้มการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีแตกต่างกัน

สามารถเขียนในรูปของสมมติฐานทางสถิติ ได้ดังนี้

$$H_0: CGRS_I = CGRS_J$$

$$H_1: CGRS_I \neq CGRS_J$$

โดยที่

$CGRS_I, CGRS_J$ = ค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของกลุ่มอุตสาหกรรม

I, J = กลุ่มอุตสาหกรรม 3 กลุ่ม ที่ปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี